

13. nóvember 2003

Aukið svigrúm við stjórnun ríkisstofnana

Lagt hefur verið fram á Alþingi stjórnarfrumvarp þar sem lagðar eru til breytingar á lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins sem miða að því að auka sveigjanleika í rekstri stofnana ríkisins og færa starfsumhverfi ríkisstofnananna nær því sem almennt gerist á vinnumarkaði.

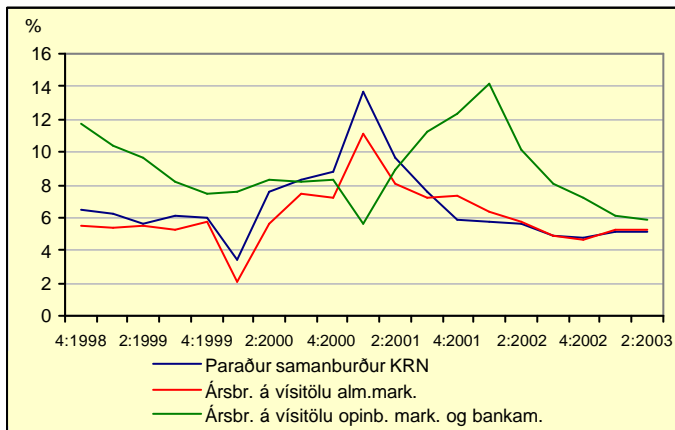
Með frumvarpinu er lagt til að felld verði niður sú skylda forstöðumanns að áminna starfsmann með formlegum hætti vegna brots á starfsskyldum, eða þegar hann hefur ekki staðið undir þeim kröfum sem af starfinu leiða, og að gera slíka áminningu að skilyrði þess að hægt sé að segja starfsmanni upp störfum. Í breytingunni felst að aukið er svigrúm forstöðumanna til að bregðast við ef starfsmaður brýtur gegn starfsskyldum sínum eða ef í ljós kemur að starfsmaður veldur ekki starfi sínu.

Þá er í frumvarpinu lagt til að fellt verði brott það skilyrði lausnar embættismanns um stundarsakir að honum hafi áður verið veitt formleg áminning. Eðlilegt er að sá sem veitir lausn eigi sjálfstætt mat um það, hvort atvik séu með þeim hætti að embættismaður hafi með háttsemi sinni vanrækt svo starfsskyldur sínar, að hann teljist ekki lengur verður til þess að gegna því. Eftir sem áður verður máli ávallt vísað til meðferðar sérstakrar nefndar samkvæmt lögum.

Með frumvarpinu er stefnt að auknum sveigjanleika í rekstrarumhverfi stofnana ríkisins sem og að því að ríkið eigi ávallt á að skipa hæfustu starfsmönnum sem kostur er á hverju sinni og að fjármunir séu nýttir á árangursríkan hátt.

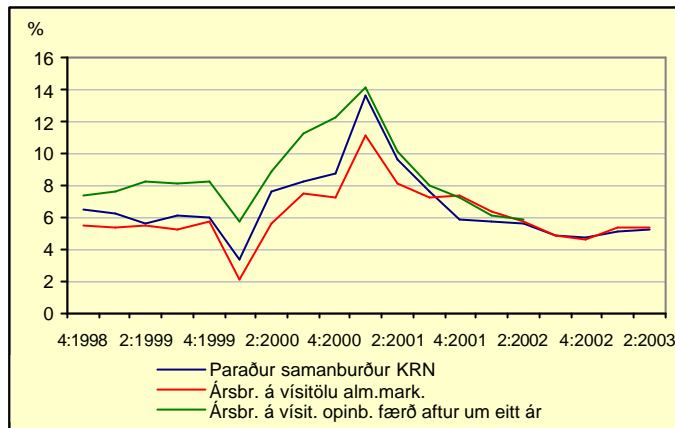
Launapróun undanfarna ár

Að undanfögnu hefur því verið haldið fram að launahækkunar hins opinbera hafi verið umfram meðaltal hækkana á almennum vinnumarkaði. Fróðlegt er að skoða þetta nánar. Á grafinu hér að neðan er samanburður á ársbreytingum á reglulegum launum á almennum markaði og hjá hinum opinbera. Gögnin eru ársfjórðungsgögn frá Hagstofnunni (launavísitala fyrir almenna markaðinn og fyrir opinbera starfsmenn og bankamenn) og Kjararannsóknarnefnd (paraður samanburður á almennum markaði).

Glöggst má sjá að hækkunar eiga sér ekki stað á sama tíma á þessum tveimur mörkuðum. Það virðist sem hækkunar á opinbera markaðinum á þessu tiltekna tímabili endurspeglir þróunina á almenna markaðinum árið á undan. Þetta er ekki undarlegt þar sem opinberir aðilar sömdu á þessu tímabili að jafnaði ári

síðar en aðilar á almenna markaðinum. Þetta sést vel á næstu mynd þar sem ferillinn, sem lýsir breytingum á opinbera markaðinum, hefur verið færður aftur um eitt ár.

Hápunktur ferlanna lýsir hækkunum sem áttu sér stað á fyrsta ári eftir síðustu kjarasamninga á báðum mörkuðum. Eftir þann tíma hafa hækkunar verið nokkuð í sama takti. Rétt er að hafa í huga að upplýsinga er ekki aflað á sama hátt um þessa tvo markaði.

Verðlagspróun í takt við spár en húsnæðisverð lækkar

Hagstofnan birti í gær neysliverðsvísitölu fyrir nóvembermánuð en samkvæmt henni hækkaði verðlag um 0,13% milli mánaða. Síðustu 12 mánuði hefur vísitala neysliverðs hækkad um 2,5%. Þessi hækkun er í takt við áætlanir fjármálaráðuneytisins og raskar því ekki verðlagsforsendum fjárlagafrumvarps og þjóðhagsspar. Þar er gert ráð fyrir að hækkunin milli ársmeðaltala 2002 og 2003 verði um 2% en hækkunin innan ársins verði um 2½%. Undirliggjandi verðbólga eins og hún mælist í kjarnavísitölum hefur hins vegar verið heldur hærra, eða á bilinu 2½-3%.

Það sem helst hafði áhrif til hækkunar vísitölunnar að þessu sinni var lítillæg hækkun á matvöruverði og þá einkum á innfluttum vörum en matur og drykkjarvörur hækkuðu samtals um 0,4%. Þetta bendir til þess að áhrif undangenginna gengishækkana séu að fjara út.

Hins vegar vekur sérstaka athygli að húsnæðisverð hækkadi ekki í mánuðinum en það hefur að undanfögnu verið helsti orsakavaldur verðlags-hækkana. Húsnæðisliður vísitölunnar lækkadi að þessu sinni um tæpt 0,1% en hefur samanlagt lækkad um 9,8% undanfarna 12 mánuði. Samkvæmt Fasteignamat ríkisins lækkadi vísitala íbúðaverðs í fjölbýli á höfuðborgarsvæðinu um 0,4% í september og 3 mánaða hækkunin nam þá einungis 0,5% þótt 12 mánaða hækkunin hafi staðið í 13,3%. Verðsjá Fasteignamats ríkisins bendir til þess að húsnæðisverð hafi haldið áfram að lækka í október og geri það enn.

Svo virðist sem aðstæður á húsnæðismarkaði á höfuðborgarsvæðinu séu að breytast. Samkvæmt tölum Hagstofunnar um búferlaflutninga hefur nú mjög dregið úr aðflutningi af landsbyggðinni til höfuðborgarsvæðisins og flutningur til útlanda hefur einnig aukist. Framboð húsnæðis hefur ennfremur vaxið, bæði til eignar og leigu. Þetta kann að eiga sinn þátt í að hægt hefur á verðhækkunum á húsnæði. Þetta gerist þrátt fyrir að kaupmáttur heimilanna haldi áfram að vaxa.

Tekjur ríkissjóðs jan-september		
	2001-2002	2002-2003
12 mánaða breytingar, %		
Skatttekjur alls	3,9	6,5
Tekjuskattar	3,0	2,2
Tryggingagjöld	8,5	10,9
Eignarskattar	-2,2	-15,9
Veltuskattar	4,1	10,4
Tekjur alls	6,2	11,5

Gjöld ríkissjóðs jan-september		
	2001-2002	2002-2003
12 mánaða breytingar, %		
Almenn mál	20,7	-0,7
Félagsmál	13,5	11,7
Atvinnumál	3,8	5,2
Vaxtagjöld	7,3	-24,1
Önnur útgjöld	3,9	13,2
Gjöld alls	11,6	6,2

Greiddsluafkoma ríkissjóðs jan-september		
	2002	2003
M.kr.		
Handbært fé frá rekstri	-19.598	-20.577
Hr. lánsfjárfjöfnuður	-12.850	-1.110
Alborgun lána	-22.698	-19.498
Br. lánsfjárfjöfnuður	-42.298	-26.233
Lántökur	50.238	31.467
Greiddsluafkoma	7.940	5.234

Ýmsar hagtölur		
	2002	2003
12 mánaða breytingar, %		
Verðbólga - nóvember	2,4	2,5
Kjarnaverðb. I - nóvember	3,2	3,1
Launavísitala - september	5,8	5,6
Heildarvelta janúar-júní	7,0	-0,2
Smá.velta janúar-júní	6,6	2,3
Atvinnuleysi - sept. 2003	2,2	2,7